

O'zingni angla!

Hurriyat

Mustaqil gazeta

Gazeta 1996-yil dekabrdan chiga boshlagan

www.uzhurriyat.uz

gazhurriyat@mail.ru

t.me/hurriyatuz

f Hurriyat gazetasi

2024-yil
17-aprel
chorshanba
№ 16 (1391)

BUGUNNING GAPI

"Яшил энергия", "яшил иқтисодиёт", "яшил водород", "яшил макон". Дунё ҳамжамиятия барча соҳаларда юқоридаги манбаларга эга бўлиш, уларни яратиш устида бош қотирмода. Негаки, бугунги экологик буҳрон ва глобал замонда бу омиллар ҳар жиҳатдан давлатлар ҳамда жамиятларнинг хавфсизлиги, барқарорлигини таъминлаш, иқтисодий тараққиёти учун хизмат қиласди. Ҳар соҳага иммий ёндашув шартлиги ушбу ҳолатларда яқол на моян бўлади. Ўз навбатида бу жамият фуқароларининг маънавий савиасини ҳам белгилаб беради. Шу боисдан ҳам Президентимиз ташаббуси билан Узбекистонда ҳам "Яшил макон" лойиҳаси асосида жуда катта ишларни амалга ошириш бўйича вазифалар кўйилётгани бежиз эмас. Xўш, юртимизда юқоридаги масалаларнинг энг оддий, осон, содда, кулаг бўлган тури "Яшил макон"ни яратиш қай аҳволда? Ёшлар боғи, Нуронийлар боғи, Талабалар боғи, Олимлар боғи, Спортчилар боғи...

"ЯШИЛ МАКОН"НИ ЯРАТИШ ВИЖДОНИЙ ИШГА АЙЛАНСА...

Маълумотларга кўра, "Яшил макон" умумиллий лойиҳаси доирасида ўтган ийлар мобайнида неча юз миллионлаб тул дарахт ва бута кўчтаплари экилган. Демак, юқоридаги каби кўплум боғлар яратилган боғларга яна қайтадан мевали, манзарали кўчтаплар ўтказамиш. Яна шов-шув, биз бунча минг тул мевали ва манзарали кўчтаплар экдик; Яшил макон лойиҳаси авжиди, платформага киритилди ва ҳозаро.

Шу ўринда бир мулоҳаза. Биз экилган дарахт кўчтаплари ва буталарнинг хисобини юритяпмиз. Аслида, кўкарғанини хисобга олсан маҳсадга мувоғиқ бўларди. Бунда баҳор мавсимида экилган кўчтапларни

кузда, кузда экилганларини эса баҳорда рўйхатга олсан, шунда аниқ бўлади, экилган дарахт кўчтапларнинг қанчаси кўкради, қанчаси йўй.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан 2021 йил 2 ноёнб куни ўтказилган ахолини уй-жой билан таъминлаш ҳамда яшил майдонларни кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисидаги видеоселектор ингиллишида "Шунчаларда "қоғозда" экилган дарахтларни ҳисобласа, Узбекистонда бўш жой қомаслиги керак эди. Тизим, қаров бўймагани

учун экилганинг ҳам кўпі қуриб кетди. Бугунги ва келгусидаги экологик вазиятни инобатга олиб, дарахт экишни давлат сиёсати даражасига кўтаратамиз. "Яшил макон" умумиллий лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳам кўриб чиқилиди. Бу лойиха доирасида йилига 200 миллион тул дарахт ва бута кўчтапларни киши, шу орқали шаҳарлардаги яшил майдонларни ҳозирги 8 фоиздан 30 фоизга ошириш режалаштирилган.

2-6.

УЮШМА ФАОЛИЯТИДАН

"САДОИ ФАРГОНА"ДАН "ФАРГОНА ҲАҚИҚАТИ"ГАЧА — 110 ЙИЛ

Куни кече Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси, Фаргона вилоят ҳокимлиги ва Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг Фаргона вилоят бўлими ҳамкорлигида "Садои Фаргона" газетасининг миллий матбуот шаклланishi ва жадидлик харакатидаги ўрни" мавзусида республика иммий-амалий конференцияси ўтказилди.

Ёшлар ишлари агентлигигина Фаргона вилояти бошқармаси фоафлар залиди ташкил этилган тадбирда олимлар, сиёсатчи ва тарixchilar, Oliy Majlis Konunçchilari, demputlari, markaziy va hudojdarlardagi qator ommaviy axborot vosita-

лari raҳbarlari, ustoz va taniqli журналистlar iштиrok etdi.

Конференцияни filologiya fanlari doktori, professor Xalim Sadiqovning "Fargona haqqinati"-ning asoschilari ёхуд "Садои Фаргона"дан бошлиган журналистика мавзусida маъruzasi tinqandani. Taъkidlab ўтилганидек, "Садои Фаргона" gazetasini asoschilari – жадидлар, яъни Aшурало Zoхoriy, Obidxon Maҳmudov, Abdulla Қoҳli, Chulpon

pon, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий singari iкодкорlar bўlishgan. Ular bu gazeta chor Rossiyasi amaldorlari domonidan ётилган, uni "Эл байrog'i", "Mehnat bairog'i", "Fargona", "Яни Fargona" kabi nomlarda 1926 йилiga qadar nashr etilgan. Mana shu matnavigi қарорлari яшил mайдonlarni xozirgi 8 foizidan 30 foiziga oshiriш режалаштирилган.

4-6.

ЎЙФОҚ СҮЗ

БОЛАЛАРИМИЗ КИТОБНИ ЭМАС, НЕГА ТЕЛЕФОННИ ТАНЛАШМОҚДА?

"Ишчи отам адабиётга қизиқишим, кўп китоб ўқиши билан фаҳрланардилар. Китоб мутолааси – кундаки одатим. Болаларни ҳам ёшликдан китоб ўқишини яхши кўришибди. Биргалашиб ёртаклар, чет эл адабиётни намуналарини ўқидиди. Ҳозир ўғлум еттичини, қизим тўртчики синфда ўқишиди. Шу кейнинг йилда (аниғи, синфдошларининг орасида ўқисинасин, деб телефонни бирганинг ўқисиндан кейин) ўғлум китобдан узоклашшиятни, деган ташвишда эдим, яқинда билдимки, дэярли узоклашиб кетиди.

"Шу китобни ўқигин, жуда яхши асар", деб ёзувчи Тоғай Муроддинг "Юлдузлар мангу

ёнади" қиссасини бергандим, ярим соатлар ўтиб кўрдимки, яна телефонига тикилиб ўтирибди – бу бир шифкор инглинига.

Юқоридаги сатрларни ўқиб: "Яна телефон, яна кўпчилик болаларнинг китоб ўқиши маслиги ҳақидаги гаплар..." деган ўй кимларнингди хаёлидан ўтган бўлиши мумкин. Ҳа, "азага борган кампир ўз дардини айтиб ўйглайди", чунки у дардига даво топишни истайди. Зоро, жуда кўп фарзандларимиз телефон, интернетга "ипис боянглиб колиб", жисмоний соглигидан тортиб соглом фикрлар тарзини, соглом турмуш тарзини ўйқотиб бораётганини, ўз оила азольаридан, таниши-билишлари ва хатто дўстларидан узоклашиб ўзига бикиниб қолаётганини

қуриб, билиб турибиз.

Илгари синфларда камида беш-олитга хуснинатли, диктант, баён, иншони деярги хотосиз ёздигандан ўқувчилик бўларди. Колганлар ҳам анча саводхон, битта-иккита ўз исму шарифини хотуги ёздигандар чиқиб коларди. Ҳозир бу нисбатларнинг боши оёб, оёби боши бўлди. Чунки аksariят ўқувчилик китоб ўқимайди, мазмун-моҳиятидан тортиб имосигача қайта-қайta текширилди ўқувчилик хавола этиладиган босма оммавий ахборот воситаларининг хонадонларга неча ўйилликлар давомида узилмаган шиддатли ва кенг кўллами "оқими" "куриб қолди".

3-6.

Talabaliqimda Abdulla Қaҳxor uй-muzeysiда ilmim xodim bўlib ishlagannan. Baxtimga uй-muzeysi taъmirida edi, kumin birikki kўngiroklariga javob berish va adib kutubxonasidagi kitoblarни ўқish bilan utardi. Mana shu matnavigi қарорlari яшил mайдonlarni xozirgi 8 foizidan 30 foiziga oshiriш режалаштирилган.

"Ҳaқiқat — mendan ustun" ҳujjatli filmimning scenariysini єzish учун Abdulla Қaҳxor dunusigina janha biror bor shuningismaga tўgri keldi. Utgan ilmlar ichida Ozod Sharafiddinov, Umarali Normatov, Ibrohim Ҳaқiқat ardofigidi Қaҳxor domlani anglash bilan birgara Naim Karimov, Shukrat Rizo, Suvon Meliev bilgan ҳaқhori Ҳaқiқorini ham taniganqod bўldim. Ҳaр biриda janha bor edi gўy. Ҳaқiқat kam tomonida? Asl kiёfa kanday? Ruximda tiniyimizsiz kurasqan ikki tўlki orasida kўzida йиги kotib kolgan, siniqi tabassum, bemaҳal mайиз bўlgan muisafid siyomisi chиқib kelavelardari. Furtsat va imkon berilganda edi, hujjatli filmiy toshbaqa kosasi misol gunohni bир umr kўtarib юрган zielinining maҳzun daramasiga baғishlanardi.

"Ўтмишдан ёртаклар" avtobiografiq kisssasi єzuvchi umrining adogida ёзилgan. Asar ustasi Abdulla Қaҳxorning sotkinligiga ishora bilan, boishi ham ygilinligi "Endi nima bўladi?" savoliga bilan jaqunlandi. "Endi nima bўladi?"ning kat-qtaplaridagi "Bуёғiga men kандай яшайман?" degan xasratli sardon shintagnday bўlmasam. Ёzuvchi bu sawloni ўziga kўp berangan ga ушайдi.

8-6.

ТУХФА

ЖАДИДЛАР АНТОЛОГИЯСИ

Буук Британияда ўзбек жадид шеъриятига бағишиланган илк инглиз тилида чоп этилди

Ўзбекистоннинг Лондондаги элчиси Равшан Усманов та ниқли британийлик шоир Эндрю Станиленд билан учрашув ўтказди. Мулоқот аевалид британийлик шоир яқинда Лондонда инглиз тилида нашр этилган ўзбек жадид шеъриятига бағишиланган "Яниг усул, янги шеърият: жадидлар антологияси" номли китобини илк нусхасини элчиликка топшири.

Ушбу тўплам Эндрю Станиленднинг ўзбекистонлик шоир ва таржимонлар – Аъзам Обид ва Аваҳон Ҳайдаров билан биргаликдаги иккижади ҳамкорлиги маҳсулни эканлиги таъкидланди.

Китобда жадидлик харакатининг ёрқин намояндагари – Абдулхамид Чўлпон, Мажмуда Ҳаёбидди, Мунаввар Қори Абдурашидхонов, Абдулла Авлоний, Тұлган Ҳұкамеров, Абдурауф Фитрат, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Абдулла Қодирӣ, Усмон Носир, Нозимонҳамон каби ўзбек ҳалқининг буюк зиёлилар ва шоирлари қаламига мансуб шеърлар ўзбек ва инглиз тилиларда чоп этилган.

Шунингдек, тўплам муқаддимасида жадидлар харакати, маърифатпарварларининг томонидан жадидлар хаётни, иккимой фолапни ва иммий-икодий меросини ўрганиш, қатоғон қурбони бўлган маърифатпарварларнинг номларини оқлаш, улар хаётни ва икодига оид бадий асарлар ва кинофильмлар яратиш ишларда олиб бораётган саъи-ҳаракатларни юқори бахолади.

Эндрю Станиленд ўзбекистонлик шохариятнига иккижади ҳадидлар хаётни, иккимой фолапни ва иммий-икодий меросини ўрганиш, қатоғон қурбони бўлган маърифатпарварларнинг номларини оқлаш, улар хаётни ва икодига оид бадий асарлар ва кинофильмлар яратиш ишларда олиб бораётган саъи-ҳаракатларни юқори бахолади. "Яниг ӯзбекистонда им-фан, таълим тизимини замон талаблари асосида ташкил этиши, ўқитувчи ва муррабийларнинг жамиятдаги ўрни ва таъсирини кучайтириш борасида амалга оширилаётган туб испотхорлар, бу хеч шубҳасиз, буюк маърифатпарвар ўзбек жадидларининг муқаддас орузлари рўёбининг яқол намунасидир", – деди у.

Эндрю Станиленднинг айтишича, яқин орада "У қорақалпоқ шоир" номли тўпламни ҳам нашр этиш режалаштирилган. Ушбу китобда машҳур қорақалпоқ шоирлари Ажиниёз, Бердақ ва Ибройим Юсупов шеърлари илк бор инглиз тилида чоп этилди. Шунингдек, ушбу китоб орқали инглиз шеърият мухлислари Қорақалпогистон ҳалқининг тархи, уроф-одатлари ва маданияти билан яқиндан танишишлари мумкин бўлади.

"Дунё" АА,
Лондон шаҳри.

1-6.

Каттаю кичик алмойи-алкайи SMSnep ёзди, ўйиди. Турли фаолият "куча-лари"дан чишиб келган ўзларини ўзин "блогер" деб атаб олганларнинг нечтаси гапини ўзбек тилини қондадари асосида курди, то-вушларни адабий тил меъёларига мос талаф-фуз қиласди — булар тилимиз мавзеи, қадр-қимматини юксалтиришида қанчалар аҳамияти бўлмасин, амалда шу қадар эътиборисизлик учраётган масалалар. Эсимда, мактабда ўқиган пайтларимизда уйимида "Имло лугати" бўлмаса-да, катталар ҳар куни жиддий варажтаб кўриб чиқдиган, ўқидиган газеталар биз учун имло китоби вазифасинам ўтарди. Уларни ўқиб, тўғри ёзиним ўрганардик.

Шу боисдан оғирли ўйларимни мамлакатимиз зиёлдиларининг энг катта қатлами — хурматли устозу муаллимлар билан ўртоқлашиб, уларни мулоҳазага чорламоқчиман.

Тўғри, хозирги ёшлар орасида билими, маданий-матрифиқ савиаси юқсак, ибратга ло-йиклари кўп. Улар замонавий дунё билан тенг одимламоқдалар. Шу билан бирга... айтайлик, шу ёшлар ўзлари яшаетган худудаги одамлар, уларнинг ҳаёти, меҳнати, муаммоларини қай даражада биладилар? Ўлаб кўрайлик: оиласи, маҳалласи, шахар ёки қышиғодиган ҳаморлар оғирини енгил, дардини хис кишишини билмаган одам умумбашарий ҳайрги ишларга хисса ќўшиши тайёр бўладими? — бу маҳаллий матбуот нашарларининг ҳаётимиздаги ўрни билан болгик янга бир муҳим жиҳати.

Кейини пайтларда мактаб ўқитувчилари билан ўқувчилар орасида юзага беғалтган нохуна холатларнинг аксариятида сиз — устозлар тарафнгиздаман, меҳнату машақатларнинг фақат хурмат, ёззозга лойик. Лекин масаланинг янга бир нозик жиҳати бор: ўқитувчи ҳар бир боланинг ўзига хослигидан келиб чиқиб, унга таъмин берининг ҳам ўзига хос услугларни билиши, кўллаши керак. Ўқиш, ўрганиш, ибратланиш билан бу борадаги таъжирасини ортириб бормаган ўқитувчи ўқувчисини дарсга, фанга қизиқтира олмаса, бола билган мулкотга киришомаса, хурмат қозонмаса, ким айбор? Адашмасам, чин устозлариниң мақомининг шайни — катта мухаббат; бир паллада болаларга, иккинчи паллада илмга мухаббат тенг тарози (!) бўлиши керакди... Айни шу жиҳатдан ҳам, республикамида неча

БОЛАЛАРИМИЗ КИТОБНИ ЭМАС, НЕГА ТЕЛЕФОННИ ТАНЛАШМОҚДА?

ўн юиллар давомида ҳар бир ўқитувчи мунтазам равишда билими, савиаси, маҳоратини ошириб бориши учун катта мактаб сифатида шаклланган таълим-тарбияга оид нашарларнинг адади одам айтишгани истихола киладиган даражада камайиши, ёлили кетиши оқибатларни жонкүар устозлар афсус билан гапирмоқдалар. Бу жараёнга республикамиз устозу муаллимларнинг асоси қисми кузватига бўлиб турдилар, хатто энди обуна пул сарфламасликлари мумкинлигидан хурсанд бўлдилар. Тўғри, барчани бир қолипда ўтчаб бўлмайди, бироқ лоҳайдик, масъульиятсизлик, муҳимни номуҳимдан фарқ этмаслигини овози, кўли баланд келмасин экан!

Бизнинг авлод, яни устозларнинг катта ва ўрта авлоди ҳам юртимиз ҳаётини, жамият нағасини маҳаллий газета, журнallарни қизиқиб ўзиш орқали хис этиб ўғлайдик. Уларда босилган бадий асарлардан парчалар кабилимизга мисоли асал каби суюкли, totumli эди. Болаликнинг фазилатлари ҳамиша муштарак: ҳозир ҳам ёш болаларнинг, бошлангич синф ўқувчиларининг китобга, газета ва журнallарга муносабатини куздатман. Айниша, ёш болалар уларни

хеч кимга бергиси келмайди, иштиёқ билан вараклайди, завқланади. Бегубор гўдакнинг мана шуба бебаҳо хислатини камол топтириларни унинг қалбида ниш урган зиёсеварлики жувонмарг қилишмасми?

Яна бир савол дилда кўп айланади: синф раҳбарларининг ўқитувчиларнинг мактаб таъмирига, ҳар хил тадбирлар ўтказишга, ҳаттоти саёҳатлар уюштиришига моддий жиҳатдан ёрдам берадиган имконияти ота-оналар борлиги ҳақида хурсанд бўлиб гапиргандарни кўп эшитганим. Балки, ўша ўқитувчи саҳоватоти ота ёки она дилини, тилини топган. Эҳтимол, саҳоватпеша инсон ўзи келиб ёрдамини таклиф этандиган. Бундай инсонлар кўпайсин. Аммо... синф кутубхоналари ташкил этиш, ўқувчилар газета ва журнallарига обуна ҳақида гап кетгандга, тўксон тўкиз фоиз синф раҳбарлари, устозлар ота-оналар бу маъсалада умуман ёрдам беришини хоҳламасликларини айтадилар. Ажаб, ота-оналарга синфнинг ўзиб бориши-бормаслиги, қандай ўйналишдаги мақолаларга қизиқишни ҳам алоҳида эътибор қаратиларди. Бу бўйича чукурлаштирилган саволлар берилади. Биз, ўқитувчilar ўз фан йўналишмасизда чоп этиладиган нашарларга ва албатта, "Шарқ юлдузи", "Ёшлик" журнallарига обуна бўлардик.

1992 йили Фаргона вилояти бўйича "Йил ўқитувчиси" танловининг гонгли бўлган кувалик Фазилиддин Абдуназаров эслайди: "Ўшандо танловда иштирок этган муаллимларнинг қайси газета, журнallарга обуна экани ва уларни мунтазам ўзиб бориши-бормаслиги, қандай ўйналишдаги мақолаларга қизиқишни ҳам алоҳида эътибор қаратиларди. Бу бўйича чукурлаштирилган саволлар берилади. Биз, ўқитувчilar ўз фан йўналишмасизда чоп этиладиган нашарларга ва албатта, "Шарқ юлдузи", "Ёшлик" журнallарига обуна бўлардик".

Шундай экан, ана шу ҳайрли мақсад ўйлода юртимизнинг ҳар бир зиёлини, ўзини маърифатли инсон деб билган ҳар бир ватандошимизнинг ҚАЛБ ЭШИГИ очиб бўлсин!

Муҳтарама УЛУГОВА

ТҮЙХАТ ЎРНИДА

ОЛИМЛИКНИНГ МАШАҚҚАТЛИ ЙЎЛИ

Кечагидек эсимда... Минг тўққиз юз етимиш бешичини йилнинг ёз фасли. Ўқиши кириб, талаба бўлишдек орзу-хавас илиа бир гурух ёшлар Тошкент давлат университети (ҳозирги Ўзбекистон Миллӣ университети) журналистика факультетига хужжат топширганимиз. Абитаурентлар тенгдошлари билан танишгач, қайси вилоят, қайси шаҳардан, иш стажи неча йил, газеталарда босирил чиқсан маколаларини сонин нечтаги билан қизиқишади.

Бир куни кириш имтиҳонлари вақтини билиши учун факультетга бордик. Шу ерда иккича-уч нафар аскар кийимидағи йигитларнинг кўрдим. Булар — ҳарбий хизматдаги қайтиб, ўқишига хужжат топширган йигитлар эди. Уларнинг орасида аскар кийими ўзига ярашган, озигин, қош-қўзларни қоп-қора, хушсурат йигит ҳам бор эди. Кейин сўраб билдим, бу йигит Юсуфжон Ҳамдамов экан.

Одатда, тенгдошлар тезда тил топишиади. Биз, яқиндагина ҳарбий хизматдан қайтиган — бекободлик Комилжон Раҳмонбердиев, наманганларни Муҳаммадхон Аракмов, тошкентлик Отабек Бобоқонов, қашқадарёлик Юсуфжон Ҳамдамов ва фарғоналик Анваржон Абдувалиев тенгдош эканмиз. Имтиҳонларга учрашиб турдик. Уч-турт кун ичада Юсуфжонни оғир-босик, камтар, хадегандага, гапга кўшилавермайдиган йигит сифатида тасаввур қилилар. Орадан кўп ўтмай, ҳаёмлини кечган ўларни ўз исботини топди, ўқишига киргач, янга ҳам яқинлашиб кетдик.

Биз йиллаб кутган талабаликнинг олтин даври бошланади. Пойтахт Тошкент ва турли вилоятлардан келиб, ўқишининг биринчи курсига қабул килинган 27 нафар талабанинг бир-бirimiz билан тезда тил топишиб кетишимиз жуда осон бўлди, десам янгишмайм. Курсимиз жамоаси Юсуфжон Ҳамдамовни курс сардорлигига сийадиди. Биз устозларимиз профессор О.Тоғаев, Ф.Саломов, Н.Комилов, О.Сайдов, М.Худойкулов, А.Расулов, доцентлар А.Шомақудов, Т.Пидаев, Ф.Насридинов, С.Умиров, Б.Дўсткораев, С.Низомиддинова, Н.Абдуазизова ва яна бошча биз азиз азиз ва хурматли бўлган устозларимизнинг мавзузалини жон қулогимиз билан тинглар, уларнинг ҳар бир сўзларини дафтарага туширишга ҳаракат қилидик. Шу касбни севиб танлаганимиз босидир, аудиторияга кириб, сабок берган ҳар бир устознинг ўйт-маслаҳатларни биз учун жуда мухим янгилик бўлиб туюлди.

Биз йиллаб кутган талабаликнинг олтин даври бошланади. Пойтахт Тошкент ва турли вилоятлардан келиб, ўқишининг биринчи курсига қабул килинган 27 нафар талабанинг бир-бirimiz билан тезда тил топишиб кетишимиз жуда осон бўлди, десам янгишмайм. Курсимиз жамоаси Юсуфжон Ҳамдамов номидаги Москва давлат университетининг журналистика факультетига кўчириб, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Қадрдонимиз Юсуфжон Ҳамдамов учничи курсни битиргач, ўзишини М.Ломоносов номидаги Москва давлат университетининг журналистика факультетига кўчириб, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган нуфузли бўлиб даргоҳнинг талабаси бўлиб, унда ўзиш унинг узоқ йиллар давомида юнга асараб юрган орзуси эди ва унга ятишиди. Қадрдон дўстимиз билга Москвадан кет ёки турдира ва кейин ҳам ўтмадиганда сизелиб турарди.

Ўзиши кириш имтиҳонлари вақтини битиргач, сабокларни шу узун дархода давом этиридиган будди. Албатта, дунёда ўз ўрнига эга бўлган н

ЯШИЛ ТАБИАТ — СОҒЛОМ ҲАЁТ ТИМСОЛИ

Юртимизда олиб борилаётган кенг кўллами ислоҳотларнинг энг муҳим вазифаларидан бирни инсон ҳаёт сифати ва фаровонлигини оширишдан иборат бўлиб, фуқароларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш ва камбағалликни қисқартириш давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида белгиланди. Бунга эриши учун аҳолини янги иш ўринлари ва кафолатли даромад манбаи, малакали тиббий ва таълим хизматлари, муносиб яшаш шароитлари билан таъминлашни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Аҳоли ҳаёт сифати — умумлаштирувчи ижтимоий-иқтисодий категория бўлиб, нафакат моддий неъматлар ва хизматларни истеъмол қилиш даражасини ошириш, маънавий эҳтиёжларни қондириш, саломатлик, умр кўриш давомийлигини таъминлаш, атроф-муҳит экологик шароитларини ўз ичига олади. Ўзбекистонда аҳоли ҳаёт сифатини ошириш борасида амалга оширилаётган ишлар қаторида мамлакатимизда экологик вазиятини яхшилашга қаратилган чора-тадбирларни таъкидлаб ўтиш керак.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 октябрдаги фармони билан тасдиқланган "2030 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикасининг атроф-муҳитни муҳофаза қилиш концепцияси", Президентнинг 2021 йил 30 декабрдаги "Республика кўкаламзорлаштириш ишларини жадаллаштириш, дарахтлар муҳофазасини янада самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонида татбиқ этилиши белгиланган "Яшил макон" умуммиллий лойихаси дастурларида атроф-муҳит объектларини (хаво, сув, ер, туррок, ер қаъри, биохимияхиллик, кўрикланидиган табиий худудлар) инсон таъсири ҳамда бошقا салбий таъсири кипувчи омиллардан саклаш ва сифатини таъминлаш ҳамда саноат ишлаб чиқариши, урбанизация кўллами кескин кенгайиши ва аҳоли пунктларига тулаётган экологик юқни камайтириш механизmlарини такомиллаштириш режалари ишлаб чиқилган ва амалга оширилмоқда.

Инсон нега бу қадар яшилликка интилади? Тириклик учун яшил оламнинг аҳамияти нимада? Келинг, бу саволга жавоб бериш учун қўйидаги маълумотларга эътибор қаратайлик: катта ёшдаги дараҳт бир мавсумда йил бўйи ўн киши истеъмол қиласидан мидорда кислород ишлаб чиқаради. Бир гектар дараҳтзор бир кунда 220-280 килограмм карбонат ангидрид ютади ва 180-220 килограмм кислород беради. Дараҳтзорлар ҳаводаги чанг мидорини камайтиради ва шовқинни пасайтирища муҳим аҳамият касб этади. Манзарали дараҳт экиглан богда ярим соатлик сайд қилиш бир неча турдаги дори воситалари ўрнини босади.

Кучли санитар сифатида дараҳт ва буталарнинг яшил юзаси ис газини ютиб, инсон ҳаёт учун зарур бўлган кислород чиқаради. Дараҳтлар ҳам барча тирик мавжудотлар каби ўзиға хос кувват манбаига эга. Чунки инсон дараҳтлардан таралаётган инфордани баҳраманд бўлиб, кайфияти кўтарилади. Хуллас, дараҳт инсоннинг тўлақонли яшаши учун муҳим ҳаётлий аҳамиятга эга ва табиатга, инсонга бемисл наф келтиради, ҳаёт давомийлигини таъминлайди. Шу боис, ота-боболаримиз дараҳтнинг сояси жонга, меваси танга дармон, дея эъзозлайди. Бирни кессанг, ўнни эк, дея табиатни асрарша, яратувчиликка даъват этади.

2021 йил куз мавсумида бошланган "Яшил макон" лойихаси ва "долзарб 40 кунлик" тадбири натижалари бўйича мамлакат миқёсида миллионлаб дона дараҳт ва бута қўчатлари экилди. Кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишлари жараёнида кўплаб янги ташаббус ва ҳаракатлар бўй кўрсатди. Бу ҳалқимизнинг азалий қадриятларга садоқати, табиатга бўлган меҳримуҳабати ифодасидир. Хусусан, республи-

камиз бўйича барча маҳаллаларда "каштан кўчаси", "эман кўчаси", "чинор кўчаси" ва бошқа турдаги намунавий кўчалар ташкил этилиб, мингдан ортиқ манзарали ва мевали кўчат экилди.

Хусусан, Фарғона вилоятида ҳам ушбу амалий ишларнинг давоми сезиларни дарожада ўсиб бормоқда. 2023 йилда "Яшил макон" умуммиллий лойихаси доирасида вилоядта жами 16,7 млн дона манзарали, мевали дараҳт ва бута қўчатлари экилди, режа 104,9 фойзга бажарилди. Шаҳар ва туман ҳокимларини томонидан 11,2 гектар ер майдонига 13,54 минг туп манзарали ва мевали қўчатлар экилди, "Хокимлик бўғлари", 34,6 гектар ер майдонига 13,46 минг туп қўчатлар экилди, 12 та шаҳар ва туманларда 21 та "Яшил бўғ"лар барпо этилди, 26 та саноат корхонаси атрофида 150 минг дона кўчат экилди.

Вилоятимизда 2024 йилда 15,2 млн дона (шундан, баҳор мавсумида 9,5 млн дона ва куз мавсумида 5,7 млн дона) кў-

чат экилиши режалаштирилган. Шаҳар ва туманларда "Яшил жамоат парклари", "Хокимлик бўғлари" барпо этиш ҳам кўзда тутилган бўлиб, бу борада сезиларни ишлар амалга оширилмоқда. Бундан ташкири, мавсум давомида 27 км сугориш тизими, 19 та сув чиқариш кудуклари ўрнатиши ва 7 дона маҳсус техника харид қилиш режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбари томонидан жорий этилган "Яшил макон" умуммиллий лойихасида юртимиздаги олий таълим муассасаси ҳам фарғона политехника институтида амалий ишлар изчил ташкил қилинмоқда.

Институтга туташ маҳсус ажратилган худудларда "Яшил майдонлар" бунёд этилпапти. Таълим муассасаси томонидан 2024 йил февраль-март ойларида лойиха асосида жами 3 минг 429 туп манзарали дараҳт ҳамда бута қўчатлари ўтказилди.

Институтда илк бор "Ректорлар боғи" ҳам ташкил этилиб, ушбу боғга Олий таълим,

фан ва инновациялар вазири Кўнғиротбой Шарипов бошчилигида 40 дан зиёд олий таълим муассасаси раҳбарлари манзарали кўчатлар экисди. Таълим муассасасида ийл давомида яна миллионлаб манзарали дараҳтлар экилиши ва бу билан экологик тоза худуд барпо этилиши кўзда тутилган.

Давлатимиз раҳбари таъкидлагандек, "Яшил макон" умуммиллий лойихаси — бу бир йиллик тадбир эмас". Дарҳақиқат, яшаб турган жойимизни озода саклаб, биздан кейинги авлод ҳам муносиб табиий муҳитда яшаши учун бугун биз табиатга мөхр ва эътибор берсак, келажак авлод ҳам биздан миннатдор бўлади. Бунинг учун биз ер ва сув ресурсларини, экологик тизимни асраршимиз ҳамда дараҳтларни экиб, бўғ яратишимиш зарурдир.

Абдумажид САЛИМОВ,
Фарғона политехника институти
молиявий-иқтисодий ишлар бўйича
проректори.

